

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI

OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

NAMANGAN MUHANDISLIK-QURILISH INSTITUTI

“TASDIQLAYMAN”

NamMQI rektori

Sh. Ergashev

NamMQI
O'quv-uslubiy boshqarma
№ 356
«3» 07 2024 y.

**ARXITEKTURAVIY LOYIHALASH
FANINING O'QUV DASTURI**

Bilim sohasi: 700 000 – Muhandislik, ishlov berish va qurilish

Ta'lim sohasi: 730 000 – Arxitektura va qurilish

Ta'lim yo'nalishi: 60730100 – Arxitektura (turlari bo'yicha)

Fan/modul kodi AL.13456724	O'quv yili 2024-2025	Semestr 3-4	Kreditlar 8-4	
Fan/modul turi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek tili		Haftadagi dars soatlari 8-4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Arxitektura	180	180	360
	loyihalash	(120/60)	(120/60)	(240/120)
I. Fanning mazmuni				
<p>a. Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarda arxitektura loyihalash bosqichlari, omillari, grafika uslubi, turlari to'g'risidagi bilim, ko'nikma va malakani shakllantirish, umuman qurilish va xususan arxitektura bilan bog'liq bulgan loyihalash, amaliyotga tatbiq qilish, nazorat olib borish, semaxsul faoliyat olib borish, zarur bo'lgan kasbiy va shaxsiy ko'nikmalarga ega bo'lishdan iborat. Bo'lajak arxitektoralarni turar-joy, jamoat va sanoat binolarini amaldagi Shaharsozlik normalari va qoidalari asosida loyihalash va qurishga hamda ularni amaliyotda qo'llashga o'rgatishdan iborat.</p> <p>b. Fanning vazifasi – talabalarga arxitektura loyihalash jarayonini va grafikani o'zlashtirish xususiyatlariga o'rgatishdan, hamda arxitekturaning fundamental asoslarini mustaxkam o'zlashtirish, tegishli texnikaviy vositalardan foydalanish, arxitektura tizimlarini shakllantirish, modellash, taxlil qilish, loyihalash va ulardan foydalanish qobiliyatiga ega bo'lishdirbo'lajak arxitektoralarda binolarning hajmiy-tarxiy, konstruktiv, fazoviy va me'moriy-badiiy yechimlarini hamda konstruktiv element va detallarning vazifalarini, bino va inshootlarning turlari, o'ziga xos xususiyatlari, ularga qo'yiladigan talablar, bino va inshootlarni loyihalash me'yorlari va qoidalari bo'yicha ko'nikma va malakalarni hosil qilish.</p>				
2				
II. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar				
<p>Amaliy mashg'ulotlarda talabalar arxitektura loyihalash bosqichlari badiiy va kompozitsion tuzilmalarini, konstruktiv yechimlarini, funktsiya va shakl omillarini o'rganadilar.</p> <p>Amaliy mashg'ulotlarning tavsiya etiladigan mavzulari:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kam qavatli turar-joy binosini loyihalash. 2. 50 O'rinni kafe binosini loyihalash. 3. O'ra qavatli turar-joy binosini loyihalash. 				

3-semestr uchun

1. **Kam qavatli turar-joy binosining loyihalashini tushinish.**
2. Loyiha ishi xaqida tushunchalar, adabiyotlar va metodik ishlar bilan tanishtirish.
3. Loyihalash ishiga bo'lgan talablar.
4. Loyiha ishida arxitekturaviy konstruktiv talablarni o'rganish.
5. Loyiha ishini g'oyasi ustida ishlash.
6. Loyiha ishi mavzusi bo'yicha eskiz g'oya bajarish.
7. Loyiha ishini tarxiiy yechimini ishlash.
8. Loyiha ishini texnologiyasini o'rganish.
9. Loyiha ishida xonalarning funksional asosini shakllantirish va asosiy xonalarning funksional fazoviy yechimi.
10. Loyiha ishida tarx, tarz va qirgimlardagi kamchiliklarni bartaraf etish.
11. Loyiha ishini arxitekturaviy grafika ustida ishlash.
12. Loyiha ishini kompozitsion yechimini topish.
13. Loyiha ishida tasdiqlangan eskizni klauzuraga tayyorlash.
14. Loyiha ishini klauzurasini bajarish.
15. Klauzura ustida ishlash-loyiha tarxi, tarsi, qirgim va perspektivalarni A3 formatdagi qog'zga ifoda e'tish.
16. Loyihani grafikada oqqa chizish komponentka shartlarini tushuntirish.
17. Loyiha ishini tasdiqlash va masshtabda ijro etish.
18. Loyiha ishini A1 yoki A0 formatli oq qog'ozga chizish.
19. Loyiha ishini qavatlar tarxini chizish.
20. Loyiha ishi tarxidagi stefajlarni bajarish.
21. Loyiha ishini old va yon tarzini chizish.
22. Loyiha ishini qirgimini chizish.
23. Loyiha ishini bosh tarxini chizish.
24. Loyiha ishini perspektivasini chizish.
25. Loyiha ishini grafik bezash.
26. Loyiha ishida anturajlarni bajarish.
27. Loyiha ishida oxirgi bosqich-mayda detallarni chizish.
28. Loyiha ishida yozuvlari va qaydnomalarini arxitekturaviy bajarish.
29. Loyiha ishini grafik bezash.
30. Loyiha ishini yakunlash va taqdimot qilish.
- 31.50 O'rinni kafe binosining loyihalashini tushinish.
32. Loyiha ishi xaqida tushunchalar, adabiyotlar va metodik ishlar bilan tanishtirish.
33. Loyihalash ishiga bo'lgan talablar.
34. Loyiha ishida arxitekturaviy konstruktiv talablarni o'rganish.

35. Loyiha ishini g'oyasi ustida ishlash.
  36. Loyiha ishi mavzusi bo'yicha eskiz g'oya bajarish.
  37. Loyiha ishini tarxiiy yechimini ishlash.
  38. Loyiha ishini texnologiyasini o'rganish.
  39. Loyiha ishida xonalarning funksional asosini shakllantirish va asosiy xonalarning funksional fazoviy yechimi.
  40. Loyiha ishida tarx, tarz va qirgimlardagi kamchiliklarni bartaraf etish.
  41. Loyiha ishini arxitekturaviy grafika ustida ishlash.
  42. Loyiha ishini kompozitsion yechimini topish.
  43. Loyiha ishida tasdiqlangan eskizni klauzuraga tayyorlash.
  44. Loyiha ishini klauzurasini bajarish.
  45. Klauzura ustida ishlash-loyiha tarxi, tarsi, qirgim va perspektivalarni A3 formatdagi qog'zga ifoda e'tish.
  46. Loyihani grafikada oqqa chizish komponentka shartlarini tushuntirish.
  47. Loyiha ishini tasdiqlash va masshtabda ijro etish.
  48. Loyiha ishini A1 yoki A0 formatli oq qog'ozga chizish.
  49. Loyiha ishini qavatlar tarxini chizish.
  50. Loyiha ishi tarxidagi stefajlarni bajarish.
  51. Loyiha ishini old va yon tarzini chizish.
  52. Loyiha ishini qirgimini chizish.
  53. Loyiha ishini bosh tarxini chizish.
  54. Loyiha ishini perspektivasini chizish.
  55. Loyiha ishini grafik bezash.
  56. Loyiha ishida anturajlarni bajarish.
  57. Loyiha ishida oxirgi bosqich-mayda detallarni chizish.
  58. Loyiha ishida yozuvlari va qaydnomalarini arxitekturaviy bajarish.
  59. Loyiha ishini grafik bezash.
  60. Loyiha ishini yakunlash va taqdimot qilish.
- 4-semestr uchun**
1. **O'rta qavatli turar-joy binosining loyihalashini tushinish.**
  2. Loyiha ishi xaqida tushunchalar, adabiyotlar va metodik ishlar bilan tanishtirish.
  3. Loyihalash ishiga bo'lgan talablar.
  4. Loyiha ishida arxitekturaviy konstruktiv talablarni o'rganish.
  5. Loyiha ishini g'oyasi ustida ishlash.
  6. Loyiha ishi mavzusi bo'yicha eskiz g'oya bajarish.
  7. Loyiha ishini tarxiiy yechimini ishlash.
  8. Loyiha ishini texnologiyasini o'rganish.

<p>9. Loyiha ishida xonalarning funksional asosini shakllantirish va asosiy xonalarning funksional fazoviy yechimi.</p> <p>10. Loyiha ishida tarx, tarz va qirgimlardagi kamchiliklarni bartaraf etish.</p> <p>11. Loyiha ishini arxitekturaviy grafika ustida ishlash.</p> <p>12. Loyiha ishini kompozitsion yechimini topish.</p> <p>13. Loyiha ishida tasdiqlangan eskizni klauzuraga tayyorlash.</p> <p>14. Loyiha ishini klauzurasini bajarish.</p> <p>15. Klauzura ustida ishlash-loyiha tarxi, tarsi, qirgim va perspektivalarni A3 formatdagi qog'zga ifoda etish.</p> <p>16. Loyihani grafkada oqqa chizish komponovka shartlarini tushuntirish.</p> <p>17. Loyiha ishini tasdiqlash va masshtabda jiro etish.</p> <p>18. Loyiha ishini A1 yoki A0 formatli oq qog'ozga chizish.</p> <p>19. Loyiha ishini qavatlar tarxini chizish.</p> <p>20. Loyiha ishi tarxidagi stefajlarni bajarish.</p> <p>21. Loyiha ishini old va yon tarzini chizish.</p> <p>22. Loyiha ishini qirgimini chizish.</p> <p>23. Loyiha ishini bosh tarxini chizish.</p> <p>24. Loyiha ishini perspektivasini chizish.</p> <p>25. Loyiha ishini grafik bezash.</p> <p>26. Loyiha ishida anturajlarni bajarish.</p> <p>27. Loyiha ishida oxirgi bosqich-mayda detallarni chizish.</p> <p>28. Loyiha ishida yozuvlari va qaydnomalarini arxitekturaviy bajarish.</p> <p>29. Loyiha ishini grafik bezash.</p> <p>30. Loyiha ishini yakunlash va taqdimot qilish.</p>	<p>III. Mustaqil ta'lim uchun topshiriqlar.</p> <p>Kredit modul tizimida talaba mustaqil ta'limi alohida o'rin egallaydi. Ta'lim o'qituvchi rahbarligidagi talabning mustaqil ta'lim uchun topshiriqlar (O'RTM) va talaba mustaqil ishi (TM) dan iborat.</p> <p>O'qituvchi rahbarligidagi talabning ta'lim uchun topshiriqlar (O'RTM-Office hours). Bu auditoriyada o'tkaziladigan kredit ta'lim tizimidagi o'quv ishlari shakllaridan biri sanaladi. O'RTM ikkita-maslahat va nazorat vazifalarini bajarib u o'qituvchi va talabning birgalikdagi ishi hisoblanadi.</p> <p>O'RTM ning an'anaviy turlari-hisob-chizma ishlari. Bu ishlar mukammal uslubiy ta'minotga ega bo'lishi va kasbiy faoliyat hamda hayotiy vaziyatlar bilan bog'langan bo'lishi zarur.</p> <p>O'RTM ni tashkil etishda ta'lim yo'nalishi va fanning hususiyatidan kelib chiqish maqsadga muvofiq bo'ladi. Arxitektura loyihalash fanidan Arxitektura (turlari bo'yicha) ta'lim yo'nalishi uchun O'RTMni tashkil etishda 3-4 semestr</p>
--	---

<p>uchun mustaqil ta'lim uchun topshiriqlar sifatida mavzular ro'yhati beriladi. Kredit ta'lim tizimi TMTni yanada yuqori sifalda tashkil qilishni va nazorat qilishni talab qiladi.</p> <p>TMT ijodiy ishlar, chizmalar chizish kabi mustaqil ta'lim uchun topshiriqlarni bajarishni o'z ichiga oladi. TMTning samaradorligi, talabalarining ijodiy fikrlashga yo'naltirilganligi bog'liq.</p> <p style="text-align: center;">3-semestr uchun</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kam qavatli turar-joy binosining eskizi va klauzurasini chizish. 2. Kam qavatli turar-joy binosining tarx, tarz, qirgim, bosh tarx va perspektivasi chizmalarini planshetga chizish. 3. 50 O'rinli kafe binosining eskizi va klauzurasini chizish. 4. 50 O'rinli kafe binosining tarx, tarz, qirgim, bosh tarx va perspektivasi chizmalarini planshetga chizish. <p style="text-align: center;">4-semestr uchun</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. O'rta qavatli turar-joy binosining eskizi va klauzurasini chizish. 2. O'rta qavatli turar-joy binosining tarx, tarz, qirgim, bosh tarx va perspektivasi chizmalarini planshetga chizish. <p>Talaba ta'lim uchun topshiriqlar (TMT) Arxitektura loyihalash fanining xususiyatidan kelib chiqib ijodiy ishlar, chizmalar chizish kabi mustaqil ta'lim uchun topshiriqlarni bajarishni o'z ichiga oladi. Ijodiy chizmalarga mavzu tanlashda hozirgi kunda arxitektura sohasidagi muammolar va ularning yechimlariga qaralishi kerak. Mustaqil ta'lim uchun topshiriqlar ushuncha quyidagi mavzular tavsiya qilinadi.</p> <p style="text-align: center;">3-semestr uchun</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Kam qavatli turar-joy binosining eskizi va klauzurasini chizish. 6. Kam qavatli turar-joy binosining tarx, tarz, qirgim, bosh tarx va perspektivasi chizmalarini planshetga chizish. 7. 50 O'rinli kafe binosining eskizi va klauzurasini chizish. 8. 50 O'rinli kafe binosining tarx, tarz, qirgim, bosh tarx va perspektivasi chizmalarini planshetga chizish. <p style="text-align: center;">4-semestr uchun</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. O'rta qavatli turar-joy binosining eskizi va klauzurasini chizish. 4. O'rta qavatli turar-joy binosining tarx, tarz, qirgim, bosh tarx va perspektivasi chizmalarini planshetga chizish.

Mustaqil tarzda bajarilgan ijodiy ishlar belgilangan muddatlarda bima-bir baholani, o'qituvchiga topshiradi. O'zlashtirilgan mustaqil ishlar ON lar o'zlashtirishiga qo'shildi.

IV. Ta'lim natijalari/kasbiy kompetensiyalar

Talaba quyidagi kompetensiyalarga ega bo'lishi kerak:

Arxitekturaviy loyihalash fani o'zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan tadbirlar doirasida bakalavr:

- arxitekturaviy loyihalash va grafika bosqichlari, grafika uslublari;
- bino va inshootlarning funksional va tipologik tuzilishi;
- arxitekturaviy kompozitsiya va loyihaviy tuzilmasi;
- turar joy, jamoat va sanoat binolarini arxitekturaviy echimlari, funktsiya va shakl, konstruktiv tizim to'g'risidagi bilimga ega bo'lishi va ularni boshlang'ich loyihada qo'llay olishi lozim;
- arxitekturaviy loyihalashda kompyuter grafikasini qo'llash;
- turar-joy, jamoat, sanoat binolarini loyihalashdagi borasida me'yoriy ma'muriy hujjatlarni tuzish;

- arxitekturaviy loyihalashda talab va takliflar nazariyasidan foydalanish;

- talaba arxitekturaviy loyihalash uslublari talablarni ifodalash, ko'rsata olishi ijodiy to'g'risidagi ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.

- talabalar loyihalarni ta'riflash, ularni bajarish va tuzilgan loyihalarni natijaslarini himoya qila olishi;

- arxitekturaviy loyihalashdagi texnologik jarayonlarda ilmiy ishlarnamalardan foydalanishi;

Talaba loyihaga qilyayotgan ob'ektlarda, grafika ishlarida ashyolarni, funksional bog'liqlikni, konstruktiv taxlil qilish, ularni loyihaga va grafika ishlarida samarali ishlatish, loyihada grafik uslublarini qo'llay olishi.

ijodiy-kreativ yondoshuv alomatlari – fanning turli xil masalalarini hal qilishda an'anaviy bo'lib qolgan yondoshuvlardan ustunroq turuvchi yondoshuvlar yaratib, ularni amaliyotga qo'llab, ijobiy natija namoyish etish.

V. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:

- tadqiqiy (kritik) fikrlashga chorlovchi modelashirilgan o'quv ma'ruzalari texnologiyasi;

- o'qitishning muammoli-evristik usuli;

- talabalarining guruhlariga uyushtirib ishlatishi;

- yakka tartibda ishlash (individual loyihalar);

- chizish qurollari vositasida amaliy-grafik ishlar bajarish;

- kompyuterda amaliy-grafik ishlar bajarish;

- jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalarni ishlash.

VI. Kredit-modul tizimida fanlarni ballik tizimida baholash bo'yicha kreditlarni olish uchun talablar:

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlili natijalarini to'g'ri aks etira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishini topshirish.

VII. Asosiy adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi ta'lim to'g'risida Qonuni (O'RQ-637, 23.09.2020);
2. Ta'lim-tarbiya va ilm-fan sohalarini yanada takomillashtirishga qaratilgan kompleks chora-tadbirlar dasturi (PQ-4884, 6.11.2020);
3. Oliy ta'lim muassasalarida o'quv jarayoniga kredit-modul tizimini joriy etish tartibi to'g'risida nizom (VM-824, 31.12.2020)
4. Ubaydullaev X.M, Xidoyatov T.A, Abduraxmanov Y.I, G.I. Korobovsev, Mansurov YA.M "Arxitekturaviy loyixalash" Toshkent, 2012 g. o'quv qo'llanma.
5. Inog'omov B.I "Zamonaviy bino va inshootlarni loyixalash" Toshkent, 2010 y. o'quv qo'llanma.
6. M.T. Abdurajabborov, Turar joy binolarini loyihalash. O'quv qo'llanma, Toshkent.: "Arxitektura innovatsion markazi", 2015 – 154 bet.

7.

Qo'shimcha adabiyotlar va normativ hujjatlar.

8. Miralimov M.M. Arxitektura. Darslik. Toshkent, 2012y, 184 bet. 11.
9. SHNQ 2.08.01-05 "Turar – joy binolari"
10. SHNQ 2.08.02-09 "Jamoat binolari va inshootlari"
11. SHNQ 4.13.21-06 "Klublar"
12. QMQ 2.08.04-04* "Ma'muriy binolar"

Internet saytlari

- WWW.gov.uz-O'zbekiston Respublikasi xukumati
 www.lex.uz-O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi
 www.ZiyoNet.uz
 www.selkov-psk.penn.ru
 www.twirpx.com
 ww.dwg.ru